

KRONIEK

W E E R G L A S

Bijna iederen dag vinden wij in de rubriek „letteren en kunst” der kranten, berichtjes over kunstzuiverings-acties in Duitschland. Wij hebben gelezen, dat men zich in Keulen bezig houdt met correcties op Rembrandt, voorzoover zijn titels Joodsche onderwerpen betroffen; wij hebben ent-artete kunst-demonstraties te overdenken en het verbannen uit Berlijn van de werken van Max Liebermann, die in menig handboek over „die Kunst des XIX Jahrhunderts” wordt ingeprent, met Uhde „als die Pioniere des französischen Pleinairismus und Impressionismus in Deutschland”. In den beginne kon men zich daarover opwinden. Regelmatig echter volgen soortgelijke correctieve handelingen elkander op. Het is dwaas er zich telkens over op te winden, want de kunst blijft tenslotte onaangeraakt en men dient er het systeem of althans de door een systeem opgewekte emoties en sensaties in te erkennen en de poging, ook met het apparaat der kunst-instituten, het publiek van-boven-af te doordringen van een idee. Hoe die idee is kan men terdege bemerken aan de historische-delicten, die met deze emotioneele kunst-therapie worden gepleegd. Men stelle zich echter eens een oogenblik voor — het lijkt een droom — dat die idee anders gericht was, niet de zondebok der Joden noodig had, maar de bedoeling had, ook met het domein der kunsten, de menschen open en toegankelijk te maken voor elkander, warmte te brengen en ruimte, vooral ruimte van geest en inzicht, instee van beperking, begrenzing, haat en vooroordeel. Hoe zou dan, met een werkelijk centrale en minder emotioneele beheersching van het openbare apparaat der kunsten, een bouwend werk kunnen worden gedaan, dat tot nu toe, door de veel te verbrokkelde actie der musea en kunstinstuten, elders volmaakt braak ligt. Men staart zich blind op de verwijdering van Liebermann, maar als men ergens in ons zooveel bravere vaderland b.v. Pieneman op zolder zet, omdat de besturende instantie hem uit de mode acht, dan zwijgen wij allemaal. Het komt niet in de kranten en niemand denkt eraan zulk een individueel historisch delict te signaleeren. Het hangt dus minder af van de daad opzichzelf, dan van het systeem, waar de daad slechts een symptoom van is, of men er op aanslaat of niet. En toch is het toelaten van willekeur op dit gebied in ons land minstens even laakbaar. Intusschen, de dikwijls slecht gemotiveerde en verstrooide critiek op de Deutsche regelingen en acties, bevredigt evenmin als de zekere lauwheid, die gevolgd is op het eerste verzet, lauwheid, die minder op inzicht dan wel op moeheid berust, een niet opknnen tegen het geweld der al dan niet binnen de perken van hoogere goedkeuring doorgezette daden.

Nu deze maand in Zwitserland het tijdschrift „Mass und Wert” is verschenen, onder redactie van Thomas Mann en Konrad Falke, lijkt inderdaad